

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH ỦY BAN NHÂN DÂN CẤP XÃ TRONG PHÒNG NGỪA VI PHẠM QUY ĐỊNH VỀ PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY

NGUYỄN THỊ THANH THỦY (*)

Tóm tắt: Trong thời gian qua, tình trạng vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy dẫn đến nhiều vụ cháy, nổ xảy ra gây thiệt hại nặng nề về người và tài sản. Để công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy hiệu lực, hiệu quả ngay từ địa bàn cơ sở, cần nâng cao chất lượng hoạt động của Chủ tịch UBND cấp xã trong phòng ngừa tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy.

Từ khóa: Chất lượng hoạt động; Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp xã; phòng cháy, chữa cháy.

Abstract: Recently, violations of fire prevention and protection regulations have led to many fire and explosions incidents, causing heavy damages to the people and properties. For state management of fire prevention and protection to be effective and efficient from the grassroots level, it is necessary to improve the quality of activities performed by the Chairman of Communal People's Committees in preventing from violations of fire prevention and protection regulations.

Keywords: Quality of activities; Chairman of Communal People's Committees; fire prevention and protection.

Ngày nhận bài: 13/9/2023 Ngày biên tập: 22/9/2023 Ngày duyệt đăng: 19/10/2023

Phòng ngừa tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, các tổ chức xã hội và người dân, trong đó có vai trò của Chủ tịch UBND cấp xã. Theo Nghị định số 136/2020/NĐ-CP ngày 24/11/2020 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng cháy và chữa cháy và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Phòng cháy và chữa cháy, việc quản lý nhà nước về phòng cháy và chữa cháy được trao quyền cho UBND cấp xã, trực tiếp là của Chủ tịch UBND cấp xã có vai trò rất quan trọng trong phòng ngừa tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy.

1. Quy định pháp luật về trách nhiệm phòng ngừa tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy của Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp xã

Phòng ngừa tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy là việc áp dụng đồng bộ các biện pháp chính trị, kinh tế, hành chính, pháp luật, nghiệp vụ chuyên ngành do các cơ quan, tổ chức và mọi công dân, cá nhân trong xã hội tiến hành dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhằm hạn chế hay loại trừ các nguyên nhân của tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy. Căn cứ Nghị định số 136/2020/NĐ-CP và Điều 5 Luật Phòng cháy và chữa cháy, Chủ tịch UBND cấp xã thực hiện phòng ngừa tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy gồm 02 nội dung sau:

(*) *Trường Đại học Phòng cháy, chữa cháy*

Một là, phòng ngừa xã hội: Chủ tịch UBND cấp xã ban hành, chỉ đạo, kiểm tra và tổ chức thực hiện các quy định của pháp luật về phòng cháy và chữa cháy đối với khu dân cư, hộ gia đình, hộ gia đình kết hợp sản xuất, kinh doanh và cơ sở thuộc phạm vi quản lý; tổ chức tuyên truyền, hướng dẫn, giáo dục pháp luật, kiến thức về phòng cháy và chữa cháy; xây dựng phong trào toàn dân tham gia phòng cháy và chữa cháy⁽¹⁾.

Hai là, phòng ngừa nghiệp vụ: Chủ tịch UBND cấp xã chịu trách nhiệm chỉ huy chữa cháy⁽²⁾; xây dựng phương án chữa cháy; huy động lực lượng, phương tiện và tài sản của cơ quan, tổ chức, hộ gia đình và cá nhân trong phạm vi quản lý của mình; thành lập, quản lý, bảo đảm điều kiện hoạt động của lực lượng dân phòng; trách nhiệm tổ chức huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ về phòng cháy và chữa cháy; điều động lực lượng dân phòng, lực lượng phòng cháy và chữa cháy cơ sở và chuyên ngành tham gia các hoạt động phòng cháy và chữa cháy⁽³⁾.

Việc phân cấp rõ trách nhiệm của UBND cấp xã sẽ giúp cho công tác phòng cháy, chữa cháy được thực hiện một cách đồng bộ, hiệu quả từ cấp cơ sở, tạo nền móng vững chắc, thúc đẩy sự phát triển toàn diện trong công tác phòng cháy, chữa cháy, góp phần đảm bảo trật tự, an toàn xã hội trên địa bàn cấp xã. Qua đó, ngăn ngừa những vi phạm về phòng cháy, chữa cháy, qua đó, hạn chế tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy.

2. Thực trạng hoạt động của Chủ tịch UBND cấp xã trong phòng ngừa tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy

Căn cứ điểm d khoản 2 Điều 37 Luật Phòng cháy và chữa cháy; căn cứ điểm a khoản 1, khoản 2 Điều 33 Nghị định số 136/2020/NĐ-CP, Chủ tịch UBND cấp xã phải được huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ về phòng cháy và chữa cháy để cấp giấy chứng nhận. Nội dung huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ về phòng cháy và chữa cháy gồm: kiến thức pháp luật, kiến thức về phòng cháy và chữa cháy phù hợp với từng đối tượng; phương pháp tuyên truyền, xây dựng phong trào toàn dân tham gia phòng cháy và chữa cháy; biện pháp phòng cháy; biện pháp, chiến thuật, kỹ

thuật chữa cháy; phương pháp xây dựng và thực tập phương án chữa cháy; phương pháp bảo quản, sử dụng các phương tiện phòng cháy và chữa cháy; phương pháp kiểm tra an toàn về phòng cháy và chữa cháy⁽⁴⁾.

Thực hiện Nghị định số 136/2020/NĐ-CP, từ ngày 10/01/2021, UBND cấp xã được quyền quản lý về phòng cháy, chữa cháy đối với 17 nhóm cơ sở. Tính đến hết năm 2022, cả nước có 961.279 cơ sở phòng cháy, chữa cháy do UBND cấp xã quản lý⁽⁵⁾. Theo báo cáo của Bộ Công an, năm 2021 xảy ra 2.245 vụ cháy làm chết 85 người, bị thương 130 người⁽⁶⁾; số vụ án vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy là 18 vụ⁽⁷⁾. Năm 2022, xảy ra 1.744 vụ cháy, làm chết 117 người, bị thương 86 người; số vụ án vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy là 07 vụ. Trong 6 tháng đầu năm 2023, xảy ra 881 vụ, làm chết 45 người, bị thương 43 người; số vụ án vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy là 01 vụ⁽⁸⁾. Trong đó, số vụ cháy tập trung chủ yếu trong khu vực dân cư, nhà dân, nhà ở kết hợp sản xuất kinh doanh. Đây là những cơ sở thuộc thẩm quyền quản lý của UBND cấp xã, chiếm tỷ lệ hơn 40%. Từ kết quả trên cho thấy, số vụ cháy năm sau thấp hơn năm trước, thiệt hại về người cũng giảm đi rõ rệt; nguyên nhân cháy do vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy được kiểm soát và năm sau giảm hơn năm trước. Có được kết quả này là do Chủ tịch UBND cấp xã, đã tiến hành phân loại, đánh giá mức độ an toàn phòng cháy, chữa cháy các cơ sở, đề xuất triển khai đồng bộ các biện pháp công tác phòng ngừa để giảm thiệt hại do cháy gây ra... qua đó, góp phần giữ vững ổn định chính trị, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, phục vụ hiệu quả nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, công tác phòng ngừa tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy trên địa bàn cấp xã vẫn còn một số hạn chế như số vụ cháy xảy ra tập trung tại cơ sở nhà để ở kết hợp sản xuất kinh doanh, cơ sở tập trung đông người (quán karaoke, bar...); công tác chỉ đạo của UBND cấp xã ở một số địa phương còn hình thức, chưa triển khai quyết liệt, triệt để; sau khi ban hành văn bản chỉ đạo thì chưa tổ chức kiểm tra, giám sát việc tổ chức thực hiện;

công tác tuyên truyền, xây dựng phong trào toàn dân tham gia phòng cháy, chữa cháy tuy được chú trọng nhưng chưa hiệu quả do chưa phân tầng đối tượng.

Nguyên nhân chủ yếu là do hệ thống văn bản quy phạm pháp luật trong lĩnh vực phòng cháy, chữa cháy chưa cụ thể, chưa rõ trách nhiệm của tổ chức, cá nhân có liên quan, gây khó khăn cho các cơ quan quản lý trong việc giám sát, kiểm tra các điều kiện bảo đảm an toàn phòng cháy, chữa cháy, thậm chí chưa có quy định cụ thể trách nhiệm của Chủ tịch UBND cấp xã nếu để xảy ra sai phạm đối với cơ sở do mình quản lý. Cấp ủy, chính quyền địa phương chưa thực sự quan tâm, chú trọng, chưa nhận thức được vai trò, trách nhiệm của mình, chưa kiểm tra quyết liệt, xử lý triệt để dẫn đến tại nhiều địa phương nhiều công trình vi phạm, xây dựng không phép, trái phép (trên đất dự án, đất nông nghiệp, đất xen kẹt, trong hành lang bảo vệ rừng, đê điều, lưới điện...) không đủ điều kiện về an toàn phòng cháy, chữa cháy nhưng vẫn đưa vào sử dụng, hoạt động.

3. Một số giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động của Chủ tịch UBND cấp xã trong phòng ngừa tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy

Một là, tiếp tục sửa đổi, bổ sung hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật về công tác phòng cháy, chữa cháy.

Hiện nay, sự không đồng nhất trong một số quy định giữa Thông tư số 01/2021/TT-BXD ngày 19/5/2021 của Bộ Xây dựng ban hành QCVN 01:2021/BXD quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về quy hoạch xây dựng và Thông tư số 02/2021/TT-BXD ngày 19/5/2021 của Bộ Xây dựng ban hành QCVN 06:2021/BXD quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về an toàn cháy cho nhà và công trình, dẫn đến việc xác định đối tượng thẩm duyệt, trang bị hệ thống chữa cháy tự động theo chiều cao công trình cũng gặp nhiều khó khăn.

Một số quy định của tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật về phòng cháy, chữa cháy tại Thông tư số 15/2020/TT-BCT ngày 30/6/2020 của Bộ Công Thương ban hành QCVN 01:2020/BCT quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về yêu cầu thiết kế của hàng xăng

dầu và Thông tư số 01/2016/TT-BXD ngày 01/02/2016 của Bộ Xây dựng ban hành QCVN 07-6:2016/BXD quy định các yêu cầu kỹ thuật phải tuân thủ khi xây dựng mới và cải tạo nâng cấp các công trình xăng dầu, khí đốt; Tiêu chuẩn quốc gia TCVN 7568-14:2015 (ISO 7240-15:2014) là tiêu chuẩn quy định các yêu cầu thiết kế, lắp đặt, đưa vào vận hành, và bảo dưỡng hệ thống báo cháy được sử dụng chủ yếu để phát hiện sớm đám cháy và thông báo trong một hoặc nhiều khu vực trong nhà hoặc ngoài nhà đã quy định để bảo vệ cuộc sống cho con người, do Bộ Khoa học và Công nghệ ban hành và Tiêu chuẩn quốc gia TCVN 5738:2021 do Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ về thiết kế hệ thống báo cháy cho nhà, công trình... có nhiều nội dung không thống nhất dẫn đến khó thực hiện. Bên cạnh đó, khung tiền phạt vi phạm hành chính còn thấp, chế tài cưỡng chế trong lĩnh vực phòng cháy, chữa cháy chưa đủ sức răn đe, dẫn đến tình trạng tổ chức, cá nhân không chấp hành nghiêm các quyết định xử phạt, tạm đình chỉ, đình chỉ hoạt động.

Hai là, quy định rõ phương hướng xử lý đối với những cơ sở vi phạm về phòng cháy, chữa cháy thuộc thẩm quyền quản lý của UBND cấp xã.

Đối với cơ sở có tồn tại, vi phạm đã được cơ quan quản lý kiến nghị tại biên bản kiểm tra hoặc văn bản khi hết thời hạn, tổ chức kiểm tra (phục tra) đối với cơ sở, nếu vẫn còn vi phạm hoặc mới phát sinh vi phạm mới thì kiên quyết xử lý, tạm đình chỉ, đình chỉ hoạt động, cung cấp thông tin, đề nghị cơ quan chức năng, UBND các cấp thu hồi giấy phép kinh doanh theo quy định. Đối với các cơ sở đã bị tạm đình chỉ, đình chỉ hoạt động, ngừng hoạt động để sửa chữa, cải tạo: không để xảy ra tình trạng “hoạt động chui”. Trường hợp, cơ sở này vẫn cố tình hoạt động và còn vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy, tổ chức kiểm tra và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm; chỉ phục hồi hoạt động khi cơ sở khắc phục các tồn tại, vi phạm về phòng cháy, chữa cháy. Chỉ đạo xử lý đối với các cơ sở trên địa bàn quản lý không bảo đảm yêu cầu về phòng cháy, chữa cháy được đưa

vào sử dụng trước ngày Luật Phòng cháy và chữa cháy có hiệu lực thi hành.

Ba là, quy định về trách nhiệm của Chủ tịch UBND cấp xã trong việc để xảy ra cháy và tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy.

Cần xây dựng các tiêu chí đánh giá, phân loại mức độ hoàn thành nhiệm vụ đối với Chủ tịch UBND cấp xã. Cụ thể, đối với tiêu chí xếp loại chất lượng ở mức hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ: chỉ đạo, tổ chức thực hiện đầy đủ nội dung trách nhiệm theo thẩm quyền được quy định tại các văn bản pháp luật về phòng cháy, chữa cháy; có đổi mới, sáng tạo trong chỉ đạo, thực hiện công tác phòng cháy, chữa cháy tại cơ quan, đơn vị, địa phương; không để xảy ra cháy, nổ, sự cố, tai nạn trong phạm vi quản lý. Đối với tiêu chí xếp loại chất lượng ở mức hoàn thành tốt nhiệm vụ: chỉ đạo, tổ chức thực hiện đầy đủ nội dung trách nhiệm theo thẩm quyền được quy định tại các văn bản pháp luật về phòng cháy, chữa cháy; không để xảy ra cháy, nổ, sự cố, tai nạn trong phạm vi quản lý mà chưa đến mức gây thiệt hại nghiêm trọng. Đối với tiêu chí xếp loại chất lượng ở mức không hoàn thành nhiệm vụ: thực hiện không đầy đủ nội dung trách nhiệm theo thẩm quyền được quy định tại các văn bản pháp luật về phòng cháy, chữa cháy; để xảy ra cháy gây thiệt hại nghiêm trọng trong phạm vi quản lý.

Mặt khác, Chủ tịch UBND cấp xã cần có hình thức động viên, khuyến khích, thúc đẩy hoạt động của đội dân phòng tại thôn, xóm, tổ dân phố đáp ứng với yêu cầu và phương châm “bốn tại chỗ”, đồng thời phải rà soát và trang bị đầy đủ phương tiện cho lực lượng này theo đúng quy định của Bộ Công an. Đặc biệt, cần có hình thức kiểm điểm đối với Chủ tịch UBND cấp xã không chỉ đạo thực hiện tốt chức năng quản lý nhà nước tại địa phương; không tổ chức chữa cháy giai đoạn ban đầu khi xảy ra cháy, nổ trên địa bàn; đặc biệt xem xét xử lý trách nhiệm đối với các vụ cháy lớn, cháy gây thiệt hại về người.

Việc quy định trách nhiệm của UBND cấp xã, Chủ tịch UBND cấp xã trong công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy (trong đó có hoạt động phòng ngừa tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy) đối với khu dân cư, hộ gia đình, hộ gia đình kết hợp sản xuất, kinh doanh và cơ sở thuộc phạm vi quản lý là hợp lý. Tuy nhiên, đây là lĩnh vực mới của Chủ tịch UBND cấp xã, do đó, để nâng cao hiệu quả phòng ngừa tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy cần tiếp tục nâng cao chất lượng hoạt động của Chủ tịch UBND cấp xã trong công tác quản lý nhà nước về phòng cháy, chữa cháy nói chung và trong phòng ngừa tình hình tội vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy nói riêng./.

Ghi chú:

(1), (3), (4) Chính phủ, *Nghị định số 136/2020/NĐ-CP ngày 24/11/2020 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng cháy và chữa cháy và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Phòng cháy và chữa cháy.*

(2) Văn phòng Quốc hội, *Văn bản hợp nhất số 17/VBHN-VPQH ngày 13/12/2013 về Luật Phòng cháy và chữa cháy.*

(5) Bộ Công an, *Báo cáo tổng rà soát, kiểm tra an toàn về phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ trên phạm vi toàn quốc.* Xem <https://bocongan.gov.vn>.

(6) Cục Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ, *Báo cáo tổng kết công tác năm 2021 và phương hướng nhiệm vụ trọng tâm năm 2022 của lực lượng Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ.*

(7) Cục Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ, *Báo cáo tổng kết công tác năm 2022 và phương hướng nhiệm vụ trọng tâm năm 2023 của lực lượng Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ.*

(8) Cục Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ, *Báo cáo số 716/BC-C01-P1 ngày 30/6/2023 của Cục Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ sơ kết công tác 6 tháng đầu năm và phương hướng công tác trọng tâm 6 tháng cuối năm 2023 của lực lượng Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ.*